

Bréfa- og málasafn 1960, fyrri hluti

Bjarni Benediktsson – Stjórnmal – Dóms- Heilbrigðis- og Iðnaðarmálaráðherra – Bréf – Kristinn Guðmundsson – Stefanía Kristjánsdóttir – Magnús Víglundsson – Sigurður Ágústsson – Thorir Einarsson – Hjálmar Finnsson – Jörgen Schleiman – Pétur Thorsteinsson – Ólafur Thors – Eirik Juuranto – Pétur Eggerz – Birgir Kjaran – Reikningur fyrir ferðakostnaði

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Stjórnmalamaðurinn

Askja 2-26, Örk 4

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Ferðakostnaðarreikningur

..... **Bjarna Benediktssonar dómsmálaráðherra** .....

vegna ferðar frá **Reykjavík** .....

til **Genf og Istambul** .....

dagana **16/3-28/4 og 30/4 - 12/5**

Tilfni ferðarinnar **sjóréttarráðstefna, ráðherrafundur NATO** .....

	Móttekið	Greitt
Móttekið frá utanríkisráðuneytinu	£ 650	
sendiráði Íslands í París	£ 50	
Fargjald frá		
..... (sbr. fskj.)		
Dagpeningar		
í 57 daga á £10-0-0 dag hvern		£ 570
Annar kostnaður		
..... (sbr. fskj.)		
Endurgreitt utanríkisráðuneytinu /		
~~sendiráðinu í~~ Ísl.kr. 13.907,40		£ 130
Til endurgreiðslu frá utanríkisráðuneytinu /		
sendiráðinu í		
	£ 700	£ 700

Reykjavík, 16. maí 1960

Í ríkissjóð hefir
endurgoldið:

Utánríkisráðuneytið v/Bjarna Benediktssonar dómsm.r.h.

ofgreitt ferðafé v/sjóréttarráðstefnunnar í Genf
og ráðherrafundar Atlantshafsbandalagsins í Istambul

kr. þrettánþúsundníuhundruðogsjö 40/100-----

og veitist hér með viðurkenning fyrir téðri upphæð.

Reykjavík, 16. maí 1960

Ríkisféhirðir

Ludvík Þinnendsson

Ríkisbókari

Ernstur Benediktsson

Kr. 13,907.40

K. b. t.

THE DEPUTY SECRETARY OF DEFENSE
WASHINGTON, D. C.

October 25, 1960

Dear Mr. Minister:

I was very much pleased that you could attend the Ambassador's dinner last evening. It was good to see you again, and I enjoyed talking with you about problems of great common interest. I shall always have a warm interest in the people and affairs of Iceland, and hope to make a more leisurely visit before many years have passed.

Warm regards.

Sincerely yours,

James Douglas

The Honorable Bjarni Benediktsson
Minister of Justice
Reykjavik, Iceland

SENDIRÁÐ ÍSLANDS

LONDON.

Db. 1.R.3.

25. maí 1960.

Kæri Bjarni,

Sendi þér hér með Guide um Grikkland. Um Tyrkland virðist slík bók ekki vera til á ensku og höfum þó spurst fyrir bæði hjá tyrkneska sendiráðinu og hjá bóksöllum.

Hinsvegar fæst hér bók á frönsku Les Guides Bleus, Turquie, útgefin hjá Hachette, Paris. Mér hefir ekki tekist að fá upplýst, hvort Baedeker hefir gefið út bók á þýzku um Tyrkland. Það er velkomið að athuga það, en láttu mig vita. Bókin um Grikkland kostar £:0-18-6d.

Eg læt fylgja með bók, sem tyrkneska sendiráðið gaf okkur. Svo flýtur hér með Virkisvetur og fylgja honum þakkir mínar fyrir lánið.

Með beztu kveðjum,

*Þinn einlægur
Sturlaugur Jónsson*

Hr. dómismálaráðherra
Bjarni Benediktsson,
R e y k j a v í k.

=====

Ís/ Langveg 158. 24-9. 1960

Hr. Þómsónalasthera Bjarni Benediktsson,

Tegur gefið mér fellað stakbla og ljóta riss. Fremur verða tímar mín með þessum
annad. Énnu þraust mitt verður afvinna í Laekmarkað tel þú herra í
einu og öðru. Og nú er það á heilu þú sem mig hefir sá mig í löngu
tel að spyrja þú að hvort þér tókud á móti 300 vs kr. Sem y sendi
þú með Ána Kristínsemi Baldursgötu 6 fyrir þessum árin
í fyrsta haust. Ég var þá þómin hingað fyrir þú þessu hjálpu.

Sló ef utanum þessum á samt nokkru línunum með tel Ána. Og
sagði þú eingin þessum sjóður er minndarur. Og þér þessu árin
vildud ekkert þessum. Með þá þá þessu þessum árin
þessu árin í Sjálfstæðis f.

Mér fann ef þessu Ána illt með þessu árin. Énnu
í þessu framkomu hans síðan. Hefur þú þessu vel þessu árin. Ekkert
vint mig þessu árin. Það gefir mér á þessu tel að þessu árin
þessu þessu þessu um þessu árin. Og þessu þessum þessu þessu árin
þessu árin. Og þessu þessu þessu árin.

Ég þessu þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.
móti mér þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.
Sjálfstæðis flokkinum. Og þessu þessu árin. Þessu þessu árin.
énnu þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.

Énnu þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.
þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.

Nú eru ekkert þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.
þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.

Hjartalans þessu Og þessu þessu árin. Þessu þessu árin. Þessu þessu árin.

Þessa frá Stefania!

Ég þakka góða góða vinsamlega
bréf frá 24. sept. s. l. því miðan
verð ég að segja, að umræddur maður
þann þenningsmann þessum aldrei, til
mín, glovot hann hefur afhent frá
öðrum, get ég ekki sagt um. Það
skilti minsta er því sem þouit
er. A hugi góða og góðvild er
þessi öllu, ~~og þessu~~ því
megit vera vissu um, að ég
mun lengi minnast stundings góða
~~þessu~~ við okkur góða málstað
og ávætan ísba mér til handa.
Ég vona, að góða þessi ~~er~~
(best) sem best, þessu þessi þá er
aldur og lesleika.
Með bestu þessu

Stykkishólmi, 23. nóv. 1960

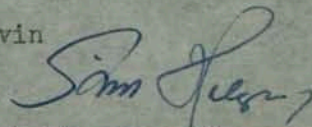
Góði vin.

Kunningi minn Þorvaldur Björnsson hefir sótt um 150 þúsund króna lán í Sparisj. Rvíkur og nágr. Hann er með sína fjölskyldu svo að segja ágötunni og höfum við Ásgeir Pétursson verið að reyna að hjálpa þessari fjölskyldu í húsnæði. Mér skilst að hann geti nú um áramótin fengið íbúð í Bústaðavegshúsunum, en sé böggull fylgi að útborgun sé mjög mikil eða um 200 þúsund og ástaður mannsins ráði ekki við það nema með slíkri hjálp sem hér er reynd og þyrfti að vara til 15 ára. Um meira er víst ekki að ræða á einum stað ef það þá gengur. Eg þykist vita að í mörg horn sé að líta hjá ykkur og því var efni þessa bréfs að spyrja þig að því hvort nokkur von sé um að þið getið rétt þessum hjónum þessa hjálparhönd með að veita þeim þetta lán. Ef það brestur eru auðvitað möguleikarnir um að komast inn í þessa íbúð brostnir, en við verðum að fá úr þessu skorið fyrir jól.

Ég er þess fullviss að ef þú sérð möguleika á þessu mantu athuga þetta fyrir okkur en við getum ekki farið fram á annað en það sem þú getur forsvarað og auðvitað raður þú kanske ekki öllu um þetta en ég veit að þú athugar þetta fyrir okkur.

Héðan er heldur fátt að fréttu. Menn bölvu dýrtíðinni en gera sér ljóst um það að eitthvað varð að gera til að forða voðanum frá dyrunum. Fáir taka undir hána botnlausu stjórnarandstöðu og erfitt er að fá framsóknarmenn til að ræða þessi mál. Við gerum kanske altöf lítið í því að hamra á viðskilnaðinum enda svo komið að sumir eru farnir að trúa því með Tímanum og Eysteini að aldrei hafi verið betri viðskilnaður en 1958, sýnir það best hversu allt er tekið sem góð og gild vara í þeim herbúðum. Egilsstaða samþykktirnar eru ekki alveg dauðar. Hinsvegar hefi ég þá trú að í gegn um þetta verði komist. Mér heyrst á verkamönnum að þar kröfur sem ASI er með séu fráleitir, sérstakl. með eftirvinnukaupið. Þeir hræðast ef farið er í verkfall. Eg held að ASI myndi tapa því ef það slar ekki einhv. af. Við biðum og sjáum hvað setur. Annars finst mér þetta stjórnarsamstarf ganga vel. Gaman hefði verið ef þið S.A. hefðuð getað skroppið hingað og hagt hefði verið að koma á fundi. Það biður síns tíma og vonandi ekki langs.

Innilegustu kveðjur þinn einl. vin

Samrit fyrir Bjarna Benediktsson, dómsmálaráðherra.

7. júlí 1960.

Db. 1.R.3.

Nr. 441.
Bjarni Benediktsson,
dómsmálaráðherra.

Sendiráðið leyfir sér að skýra frá, að samkvæmt beiðni Bjarna Benediktssonar, dómsmálaráðherra, hefur það greitt samtals £:10-2-8d.

Upphæðin, £:10-2-8d., hefur verið færð ríkissjóði til gjalda á reikningi 2. árafjórðunga þ.d.

Viðurkenningar fyrir greiðslunum verða sendar heim með árafjórðungsreikningnum.

Samrit af þessu bréfi hefur verið sent dómsmálaráðherra.

(Sigu) Kristinn Guðmundsson

Sundurl.:

Maí 4. Gr. Westbury Hotel f.gistingu 21/4/60.	£: 4- 0- 0d
4. " - " - " " 27/4/60.	£: 5- 4- 2d
20. " v/bókakaupa,	£: 0-18-6d
SAMTALS	<u>£:10- 2- 8d</u>

þetta er útskipti

Ka. 98. 83

Útanríkisráðuneytið,
Reykjavík.

Handwritten initials and scribbles at the bottom left.

MAGNÚS VÍGLUNDSSON H.F.

BRÆDRABORGARSTÍG 7
SÍMI: 22160 (5 LÍNUR)
SÍMNEFNI: VÍGLUNDSSON
PÓSTHÓLF 80

TRÚNAÐARMÁL

REYKJAVÍK,
24. jan. 1960.

Herra iðnaðarmálaráðherra
B j a r n i B e n e d i k t s s o n ;

Hjálagt sendi ég þér, eins og um var talað, handrit af ræðukorni, sem ég hafði ætlað að flytja á fundinum í Þjóðleikhúsinu í gærdag. Bið afsökunar á fljótaskriftinni, því ég hafði hripað þessi orð niður á stuttum tíma á laugardagsmorgun, og er þarna talað um sömu mál, efnislega, eins og ég hefi oft áður talað um bæði á fundum hjá F.Í.I. og í blaðagreinum, síðustu 8-9 árin.

Og mér kom ekki annað til hugar, en að nauðsynlegt væri að klappa steinin ennþá einu sinni. Þin, að dómi allra, merkilega ræða, sýndi mér hinsvegar, að meginstoðum hafði verið kípt undan rökstuðningi mínum á þann gleðilega hátt, að þú hafðir þegar á stuttum og annasömum tíma, sem þú hefur gegnt embætti iðnaðarmálaráðherra, mótað ákveðin áform um lausn ýmissa baráttumála iðnaðarins. Og mér þótti ánægjulegt að láta hin jákvæðu og sniðstóru áform taka af mér orðið. Auk þess var þessi fundur orðinn nokkuð langur, eins og oft vill verða, og gera þarf ráð fyrir.

Hinsvegar hefi ég hugsað mér, að forfallalaus, að gera á fundi hjá sömu aðilum eftir svo sem 1 til 2 misseri, einskonar "úttekt" á ástandinu í lánsfjármálum iðnaðarins, eins og það var þegar þú tókst við embætti iðnaðarmálaráðherra. Þá munu verkin og staðreyndirnar fá orðið, og það leggst í mig, að þá verði ánægjulegt að stíga í stól á þessum vettvangi.

Fundurinn í gær táknaði, að mínu viti, tímamót í tvennum skilningi: Sjálfstæðisflokkurinn hefur stórlega bætt aðstöðu sína á þessum vettvangi, og svo hafa iðnaðarsamtökin öðlast það sjálfstraust, sem þau í rauninni hefur mjög skort (um pólitík og iðnað ræddi ég einnlega við Birgir Kjara fyrir nokkrum dögum). Og svo er þetta langsamlega fjölmennast fundur, sem Félag Ísl. Iðnrekenda hefur haldið, svo vitað sé, og er þessi staðhafin mín byggð á upplýsingum framkvæmdastj. FÍI., P. Sæmundsen. Ég fór því, af öllum ástæðum, mjög ánægður heim af þessum fundi.

Það, sem ég segi hér á eftir, byggist á því, að ég hefi smátt og smátt vanið mig á, að tala frjálslugar við þig, en ég yfirleitt geri við aðra menn. Og einnig skal tekið fram, að ég set samheldni iðnaðarsamtakanna ofar öðrum sjónarmiðum, og vinn í "praksis" samkvæmt því.----- Aðdragandi fundarins í gær var nokkuð langur, í héraði. Hreyfði ég því máli þegar í desember, við fremur daufar undir-

MAGNÚS VÍGLUNDSSON H.F.

BRÆDRABORGARSTÍG 7
SÍMI: 22160 (5 LÍNUR)
SÍMNEFNI: VÍGLUNDSSON
PÓSTHÓLF 80

TRÚNAÐARMÁL

II.

Herra iðnaðarmálaráðh. Bjarni Benediktsson.

REYKJAVÍK, 24/1/1960.

tektir og annarleg gagnrök. Það var ekki fyrr en ósk mín og ábending um fund jaðraði við kröfu, að hafist var handa.

Gamanþáttur í sambandi við fundinn skal nú sagður: fyrir löngu hafði verið gengið út frá, óformlega þó, að ég yrði fundarstjóri á þessum félagsfundi. Minn annars góði kunningi, Axel Kristjánsson, beitti sér þó gegn þessu, og fékk Kristján Jóhann þennan starfa, að tillögu Axels. Ekkert hafði ég við þá ráðsstöfun að athuga, en mér þótti Kr. Jóh. segjast óheppilega í fundarbyrjun, er hann ásaðaði m.a. ráðherra Alþýðuflokksins um áhugaleysi fyrir iðnaðarmálefnum. Ég hygg þvert á móti, að hvorki Emil Jónsson, sem mun hafa gegnt starfi iðnaðarmálaráðherra í 6 ár samfleytt, né Gylfa Þ. Gíslason, sem gegndi þessu sama embætti í tíð V-stjórnarinnar og síðar í tíð Alþýðuflokkstjórnarinnar, hafi skort vilja til að vinna forsvaranlega fyrir iðnaðinn. En þeim varð ekki mikið úr verki. Dagsláttá þeirra varð smá á alla kanta, eins og tölur (líka í minni ræðu) og aðrar staðreyndir sanna. Vissulega er það mál nógu skýrt, þótt þar sé ekki við aukið. Ég vil að Alþýðflokkurinn kunnir vel við sig í samstarfi við okkur Sjálfstæðis menn. Og ég veit með vissu, að iðnaðarmálin varu sá mála flokkur, sem Alþýðuflokkurinn um árabíl reyndi að fóta sig á og batt mestar vonir við. Það hefur því tæplega verið flokknum sársaukalaust að láta þennan mála flokk af hendi (Axel K. kennir mér um aðild að þeirri þróun), og það er tæplega heppilegt að auka með köpuryrðum við minnimáttarkennd Alþýðuflokksins í þessu sambandi. Tölurnar munu þar verða nógu liðtækar á sínum tíma. Launaði Kristján Jóh. Axel illa láðveisluna. -Ég læt mig mestu skipta framgang iðnaðarmála á breiðum grundvelli, þótt ég þurfi sjálfsagt á nálægum tímum einnig að hyggja að vandamálum minnar eigin starfsemi.

Þar sem ég í hjálögðu erindi mínu tala um "Seðlabankann", á ég auðvitað fyrst og fremst við Vilhjálms Þór, sem með hrásnisfullu ofstæki og yfirgangi hefur setið yfir hlut flestra annarra en S.Í.S.

Ég vil að lokum spyrjast fyrir um, hvort þú teldir henta, að ræða þín, eða útdráttur úr henni yrði birt í blöðum, t.d. í "Vísir". Væri ég fús að sjá um, að sú framkvæmd færi vel úr hendi. Hinsvegar er þitt, að taka um þetta ákvörðun, en ég hugsa, að þetta væri heppilegt, eftir atvikum. Mun ég leyfa mér að spyrjast fyrir um þetta í síma hjá þér allra næstu daga, t.d. á þriðjudag. --- Síðar þarf ég að leita heppilegs tækifæris til að ræða við þig einmitt um "Vísir", framtíð blaðsins og önnur viðhorf. --- Viðvíkjandi 6 % úifl. sj. gjaldi sem er af öllum iðnaðarvörum nú, þá held ég að heppilegt væri, að gera annað tveggja hreinlega, að afnema þetta gjald af öllum aðilum, sem er auðvitað iðnaðarins heitasta ósk, en ekki aðeins af hluta (handverksmönnum)..... Svo bið ég þig vel að virða þetta bréf, sem er orið í lengra lagi.

hver hentu vafu M. Viglundsson

MAGNÚS VÍGLUNDSSON

TRÚNAÐARMÁL

REYKJAVÍK, 8. maí 1960.
Iceland (Islande)

Herra iðnaðarmálaráðherra

B j a r n i B e n e d i k t s s o n :

Atvikin koma því svo fyrir, að ég get ekki persónulega haft tal af þér við heimkomuna frá út-löndum, í fyrramálið legg ég af stað í snögga ferð til Englands, og ef til vill fer ég einnig til Frakk-lands, til að ræða hin nýju viðhorf í viðskiptamálum hér við skiptavini mína erlendis. Og fyrst og fremst er þó erindi mitt að leitast fyrir mér um dælitíð láns fé til hráefnakaupa, samkvæmt heimild hinnar nýju efna hagsmálalöggjafar, og er sú heimild mikilvæg, enda vel til þess fallin, að ýta undir það, að íslenskir iðn- rekendur og kaupskýslumenn nái að þroska starfsemi sína á alþjóðlegan mælikvarða. Ég tel þetta mikilvæga ráð- stöfun núv. stjórnar, til þess fallna, að við megum losna út álögum heimalningsháttar, sem höft og hvers- konar hindranir hafa á okkur lagt undanfarna tíma. En nóg um þetta, og ég mun verða fjarverandi um hálfan mánuð.

Til efni þessa bréfs er, að óvæntir og óskiljan- legir erfiðleikar hafa orðið á vegi breytingar þeirrar á tollakjörum af hráefnum til skóíðnaðar og skóvíð- gerða, er Iðnaðarmálaráðuneytið vandlega hafði undir- búið, í samvinnu við Fél. Ísl. Iðnrekenda, og ákveðið að leggja fyrir yfirstandandi Alþingi. Vil ég sér- staklega undirstrika þá skoðun mína, að Dr. Jóhannes Nordal, og hans samstarfsmenn, hafi unnið ágætt starf við undirbúning þessa máls. Þar hafi hvorki þurft við að auka, eða af að taka.

Áður hefur verið rætt við þig um mikla og marg- víslega erfiðleika ísl. skóíðnaðarins undangengna ára- tug. Ög nú er áformað, að þessi aðþrengda iðngrein

taki á sig harða samkeppni við skóíðnað frá öllum löndum heims, og geri þannig sitt til, að umbatur ríkisstjórnarinnar í verslunarmálum, megi verða öllum sýnilegar. Lækkun aðflutningsgjalda, sem að vísu er orðin miklu minni, en upphaflega var lagt til, en ég og aðrir fallist á til samkomulags, var hugsuð sém aðstoð ríkisvaldsins í þessu sambandi. Sjálfur lít ég þó á þetta áform fyrst og fremst sem yfirlýsingu um, að ríkisvaldið líti svo á, að skóíðnaður megi vera til á Íslandi, að "dönsku skórnir" einir verði ekki á boðsstólnum.

Nú hefur fjármálaráðherra, Gunnar Thoroddsen, að því er virðist, eitthvað við þessi áform, að athuga, en þess skal getið, að Fél. Ísl. Iðnrekenda mun hafa skýrt málið fyrir ráðherranum, og lagt á það áherslu fyrir sitt leyti. Taldi ég ekki ástæðu, fyrir mitt leyti, til að ræða þetta mál á þeim vettvangi, þar sem ég taldi frá málinu gengið í raun og veru, og tel enn.

Ég vil með þessu bréfi bera fram þá ósk, að mál þetta verði lagt fyrir Alþingi það, er nú situr. Við rekstur þess á Alþingi myndi þá koma skýrt í ljós afstaða einstakra ráðherra og þingmanna til málsins, hverjir teldu "fyrirvara" og "eftirvara" nauðsynlegan.----- En fái þetta mál, gegn von minni, enga endanlega afgreiðslu á þessu þingi, er alveg óhjákvæmilegt, að fresta gildistöku frílistans, að því er til leðurskófatnaðar tekur, fram yfir næstu áramót, að minnsta kosti.

Bið þig svo vel að virða þessa fljótaskrift, en mun síðar ræða öll þessi mál, ~~hver~~ sem við þig, hver sem endalok þeirra verða að þessu sinni.

Með alútu vörð og þessu þessu.

Magnús Ólafsson.

MAGNÚS VÍGLUNDSSON H.F.

BRÆÐRABORGARSTÍG 7
SÍMI: 22160 (5 LÍNUR)
SÍMNEFNI: VÍGLUNDSSON
PÓSTHÓLF 80

REYKJAVÍK,

6. júlí 1960.

Herra iðnaðarmálaráðh.

B j a r n i B e n e d i k t s s o n :

Nú þessa dagana mun koma til framkvæmda lækun aðflutningsgjalda af hráefnum til skógerðar. Vil ég því með þessum línunum þakka þér einlæglega drengilega og ákveðna forystu í þessu máli, er leiddi til þess, að Alþingi lögfesti heimild til þessarar ráðsstafana, sem kunnugt er. Þessa heimild hefur nú fjármálaráðuneytið notað.

Að mínu áliti eykur þessi ráðsstöfun verulega líkurnar fyrir því, að skóíðnaður nái að dafna á Íslandi. Verður þannig merkilegri og þýðingarmikilli iðngrein forðað frá örlögum geirfuglsins, og mátti ekki seinna vera.

Ég mun síðar, og á breiðara grundvelli, ræða ofangreindar ráðsstafanir, og leitast við að skýra gildi þeirra fyrir íslenska iðnþróun. En sem kunnugt er, lækka einnig aðflutningsgjöld af innfluttum hráhúðum til sútunar, og verður sú lækun íslenskum sútunariðnaði einnig sterk lyftistöng.

Með alvitarvæðni,

M. Vígíundsson

Styðkjörlistun, 24. des. 1960

Árur lögmálaráðgjafi Þorri Benediktsson.
Reykjavík.

Kærir vinur,

Þessar línur eiga fyrst og fremst að
fara þjón og þjókshyldu innilegar ískis
skilnaðs Þingbjargar sem gletisleg jöf, gólf og
farsalt komandi ár, með þessum þakkláti
þyngis alla vináttu á listnum árum.

Í dag var íg að skrifa ráðuneyti þínu
í sambandi við skilnað í lögum þínar
í Skrifunum - og mun þessu á öðrum línunum í þess
sláð, til sömu nota.

Þessu þátt er áttátt mátt, sem skilur
í lögum þessum lögum þínar líggur þessu á
líggur - og þátt er að þessu lögum þessu
líggur í Skrifunum, þessu sem mi er þessu -
sjáanlegt að skilnaðinu munu að þessu lögum
með þessu í Skrifunum þessu. Í þessu þessu
skrifunum þessu þessu - og þessu þessu þessu

Þakklátur, ef þú getur fallist á samgöngum
þíllágu þaus nú þessi leiknamiál, sem
seg þú mikinn á þessa fyrir.

Mæt þessum istum.

Þinnur einst.

Liq. J. J. J. J. J.

Met vötni
Birgir

Thorir Einarsson,
Hamburg 20,
Kottwitzstrasse 4, b.Graeff.

P. 26. okt. 1960.

Kæri Birgir:

Ég ætlaði að vera búinn að senda þér línu fyrir löngu en það hefur dregið af ýmsum orsökum, þó sérstaklega vegna þess að doktorsritgerðarefnið hefur ekki verið endanlega ákveðið.

Í fyrstunni glímdi ég við verkefni, sem ekki var alls kostar vel valið en lagt nokkuð að mér að spreyta mig á: "Die Wechselwirkungen zwischen wirtschaftlicher Entwicklung und wirtschaftspolitischer Zielsetzungen und Massnahmen. Dargestellt am Beispiel Islands". Mér þótti verkefnið vera eins og gúmmí í höndum mínum og fara of mikið inn á söziologíu og psychologíu og var því ekki ánægður. Þar að auki var það óskiljanlegt þorra manna og er það án efa ástæðan til þess, að ég fékk ekki eyri úr Vísindasjóði.

Nýlega kom ég í gegn breytingu á verkefninu og hljóðar það nú þannig: "Der Industrialisierungsprozesse Islands. Möglichkeiten und Grenzen staatlicher Politik für den Aufbau einer Industriewirtschaft." Þetta thema mun fara nálægt því, sem við ræddum eitt sinn um. Ef ritgerðin verður tekin til greina og ég slepp í gegn, stendur mér til boða að koma henni í bókaflökk um iðnvæðingu: Die industrielle Entwicklung. Prof. Voigt sér um A-deilding: Untersuchungen zur Wirtschaftspolitik. Þar mundi hún vera á réttum stað.

Í byrjun þessa mánaðar fékk ég lokagreiðsluþykka styrksins, sem ég hef haft, og hafði ég því upprunalega hugsað mér að nverfa heim í mánaðarlok. Vegna þess, hve verkefnisvalið hefur dregið á langinn, verð ég að fresta heimferðinni að minnsta kosti um einn mánuð ogx ef til vill fram til jóla. Þyrfti ég þá að vera búinn að kynna mér theoretiska litteratúrinn og gera yfirlit (Gliederung), sem prófessorinn samþykkir.

Í sambandi við heimkomuna skýtur upp vandamálinu með atvinnu, sem gerir mér jafnframt keift að vinna að ritgerðinni. Þegar ég var heima um síðustu áramót, ræddum við þetta atriði, m.a. möguleika á vinnu í iðnaðarmálaráðuneytinu hjá Bjarna eða iðnaðarmálastofnuninni. Ef síðarnefndi staðurinn kemur írekar til greina, þetti mér vent um að þú eyðdir einhverjum orðum á Guðmund Garðarsson, þótt hann hafi kannski ekki mikið að segja

Í þessu máli. Ástsöðuna geturðu gizkað á: Guðmundur er maður sensitívur og sár og mundi seint fyrirgefa mér að hafa ekki talað við sig! Að vísu ræddi ég við Guðmund um síðustu áramót og benti hann mér á þá leið að fá styrk hjá iðnrekendum og bauð mér aðstoð sína. Á þessa leið minntist ég einnig við Bjarna og Gylfa og buðu þeir mér einnig sína hjálp, ef til kæmi (læri-faðir minn Gylfi gaf í skyn, að iðnrekendur tækju ennþá mark á honum eftir starf hans sem iðnaðarmálaráðherra).

Okkur kom hins vegar saman um, að þar væri ég kominn út á hálann ís, ef ég þægi fé af hagsmunasamtökum. Einnig kynnu þeir að verða vonsviknir, ef niðurstaðan yrði ekki að þeirra skapi. Þar við batist, að iðnaðarhugtak það, sem ég verð að nota, er það vítt, að þárra yrði aðeins getið að hluta.

Ég hefði hugsað mér að dvelja heima í tæpt ár og nota það til að safna heimildum og gera uppkast, ef tími vinnst til. „Eiginhlutann yrði ég að skrifa undir handleiðslu próf. Voigt.

Hugmyndin hjá mér er ~~xxx~~ að sækja í næsta mánuði um styrk fyrir næsta haust og vetur til Bonn um leið og ég geri grein fyrir síðasta styrkári. Umsókninni þurfa að fylgja meðmáli frá Íslenskum og Þýzkum aðilum um hæfni mína og gildi verkefnisins fyrir Ísland. Þýzku meðmálin fa ég hjá próf. Voigt sem Direktor fyrir Institut für Industrie-und Gewerbepolitik.

Þelztu íslensku aðilarnir eru auðvitað iðnaðarmálaráðherra og Iðnaðarmálastofnunin. Þótt þessir aðilar viti harla lítið um hæfni mína til að ráða við viðfangsefnið (nokkuð, sem ég efast stundum sjálfur um!), þá eru þeir authoritet í iðnaðarmálum, sem ættu að geta sagt til um gildi verkefnisins fyrir Ísland og mikið tillit yrði tekið til. Á þetta ekki sízt við um ráðherrann. Mér þætti því meira en lítið mænt um að fá slík meðmáli frá honum, ef hann tekur þessari málaleitan vel.

Raunar þyrfti þá að senda þau beint til (Deutscher Akademischer Austauschdienst (Stipendiatenreferat - IV / U / Hapol II / 3424 -rt-), B o n n, Nassestrasse 11.)

Eitt langar mig til að mianast á til gamans. Í dag komst ég yfir þunka af nýjum ísl. blöðum. Í Mögga voru samþykktir Verzlunarráðs Íslands, m.a. ein um "að láta rannsaka fyrir næsta aðalfund einokunarlöggjöf annarra vestrenna landa með það fyrir augum, að slík löggjöf, sem samrýmist íslenskum aðstaðum, verði lögfest af Alþingi Íslendinga til að ftyggja frjálst framtak og sporna gegn hringamyndun og einokun." Hér eru kartell og þó sérstaklega konzern höfð í huga og fært upp á SIS enda ekki

að ástaðulausu, því að það er ekkert annað en eitt heljarstórt konzern á okkar mælikvarða. Verðlagseftirlitið hefur hins vegar gert kartellmyndun á einkagrundvelli óþarfa, því að áhrif þess eru eins og kalkulationskartells, þ.e. sama aðferð er notuð við verð- útreikninga.

Voigt hefur gert konzentration og löggjöf um hana tóluvert að umtalsefni í fyrirlestrum og sýngum um Industriepolitik, auk þess sem hann hefur ritað mikið um efnið bæði á ensku og þýsku.

Ef gera skal einhvers konar konzentrationarlöggjöf fyrir Island, þarf að mínu áliti fyrst og fremst að grafast fyrir um orsakirnar, theoretiskt og praktiskt, og komast að raun um útbreiðsluna.

Síðan verður að ákveða hvaða konzentration sé æskileg og hver ekki.

Til hliðsjónar má svo hafa löggjöf annarra landa, og upplýsingar um það, að hve miklu leyti hún hefur náð tilgangi sínum. Voigt og fleiri hafa einmitt bent á, að vestur-þýzka og bandaríska löggjöfin hafa ekki náð tilgangi sínum nema að hluta. Það er ekki gott að segja, hversu mikil alvara liggur á bak við samþykktina, og hversu vel eigi að fylgja henni eftir. Mín trú er, að slík löggjöf eigi langt í land á Islandi, þótt tvímælalaust sé heppi- legra að koma henni á fyrr en síðar, svo að hún verði sem sérfsauka- minnst. Hún getur haft veigamikil negativ áhrif á vöxt iðnaðarins, ef hún er mjög ströng, svo að ég verð líklega að gera henni að einhverju leyti skil í ritgerðinni.

Vel á minnst. Síðasta Tagung des Vereins für Socialpolitik, sem haldin var í byrjun þessa mánaðar, fjallaði einmitt um konzentration. Þá fer einnig fram umfangsmikil rannsókn á ~~ix~~ efninu á vegum Erhards.

Að lokum bið ég þig um að virða kvabbið í þessu bréfi á betri veg. Ég þykist vita, að þú sért önnur kafinn um þetta leyti, þegar pólitíkin er vöknun af samardvalanum.

—eð beztu kveðjum,

—Pósis

Mér er ljúft að mæla með því, að hr. Thorir Einarsson, cand. oecon., hljóti umbeðinn styrk. Efni það, er hr. Einarsson hefur valið sér í ritgerð sína, er raunhæft hér í dag og er æskilegt að þessum málum verði gerð rækileg skil.

Ég þekki Thorir Einarsson persónulega og veit að hann er bæði samvizkusamur og góðum námshæfileikum búinn og tel hann því vel að því kominn að hljóta umræddan styrk.

R., den 6. Dezember 1960.

Ich sehe es als sehr empfehlenswert, ^(an)
dass Herr Thorir Einarsson, cand. oecon.,
der als Stipendiat des Deutschen Aka-
demischen Austauschdienstes bis zum 1. No-
vember 1960 galt, sein Stipendium ^{tür} noch
ein weiteres Jahr (1961/62) behalte, nachdem
er die wichtigsten Dokumente hinsichtlich
seiner Arbeit in Island eingesehen hat.

Das Thema, das Herr Einarsson für seine
Arbeit gewählt hat, ist heute besonders
aktuell in Island, und braucht eine ein-
gehende Untersuchung.

Herrn Einarsson kenne ich persönlich, und
ich weiß, dass er ein sehr ordnungslie-
bender junger Mann und ein ~~sehr~~ gut be-
gabter Schüler ist.

Deswegen möchte ich es sehr empfehlen,
dass er das Stipendium bekomme.

Der Minister für Industrie

den 6. Dezember 1960.

Deutscher Akademischer Austauschdienst
(Stipendiatenreferat - LV / U / Hapol II / 3424 -rt-)
Bonn, Nassestrasse 11.

Ich sehe es als sehr empfehlenswert an dass Herr Thorir Einarsson, cand. oecon., der als Stipendiat des Deutschen Akademischen Austauschdienstes bis zum 1 November 1960 galt, sein Stipendium für noch ein weiteres Jahr (1961/62) behalte, nachdem er die wichtigsten Dokumente hinsichtlich seiner Arbeit in Island eingesehen hat.

Das Thema, das Herr Einarsson für seine Arbeit gewählt hat, ist heute besonders aktuell in Island, und braucht eine eingehende Untersuchung.

Herrn Einarsson kenne ich persönlich, und ich weiss, dass er ein sehr ordnungsliebender junger Mann und ein gut begabter Schüler ist.

Deswegen möchte ich es sehr empfehlen, dass er das Stipendium bekomme.

Der Minister für Industrie,

DÓMS- OG KIRKJUMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Reykjavík, den 6. Dezember 1960.

Deutscher Akademischer Austauschdienst
(Stipendiatenreferat - LV / U / Hapol II / 3424 -rt-)
Bonn, Nassestrasse 11.

Ich sehe es als sehr empfehlenswert an, dass Herr Thorir Einarsson, cand. oecon., der als Stipendiat des Deutschen Akademischen Austauschdienstes bis zum 1. November 1960 galt, sein Stipendium für noch ein weiteres Jahr (1961/62) behalte, nachdem er die wichtigsten Dokumente hinsichtlich seiner Arbeit in Island eingesehen hat.

Das Thema, das Herr Einarsson für seine Arbeit gewählt hat, ist heute besonders aktuell in Island, und braucht eine eingehende Untersuchung.

Herrn Einarsson kenne ich persönlich, und ich weiss, dass er ein sehr ordnungsliebender junger Mann und ein gut begabter Schüler ist.

Deswegen möchte ich es sehr empfehlen, dass er das Stipendium bekomme.

Der Minister für Industrie,

den 7. Dezember 1960.

GV/EG

Deutscher Akademischer Austauschdienst
(Stipendiatenreferat - LV / U / Hapol II / 3424 -rt-)
Nassestrasse 11,
B O N N.

Ich sehe es als sehr empfehlenswert an, dass Herr Thorir Einarsson, cand.oecon., der als Stipendiat des Deutschen Akademischen Austauschdienstes bis zum 1. November 1960 galt, sein Stipendium für noch ein weiteres Jahr (1961/62) behalte, nachdem er die wichtigsten Dokumente hinsichtlich seiner Arbeit in Island eingesehen hat.

Das Thema, das Herr Einarsson für seine Arbeit gewählt hat, ist heute besonders aktuell in Island, und braucht eine eingehende Untersuchung.

Herrn Einarsson kenne ich persönlich, und ich weiss, dass er ein sehr ordnungsliebender junger Mann und ein gut begabter Schüler ist.

Deswegen möchte ich es sehr empfehlen, dass er das Stipendium bekomme.

Der Minister für Industrie,

den 7. Dezember 1960.

GV/EG

Deutscher Akademischer Austauschdienst
(Stipendiatenreferat - LV / U / Hapol II / 3424 -rt-)
Nassestrasse II,
B O N N.

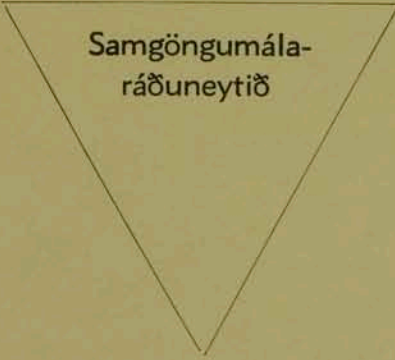
Ich sehe es als sehr empfehlenswert an, dass Herr Thorir Einarsson, cand.oecon., der als Stipendiat des Deutschen Akademischen Austauschdienstes bis zum 1. November 1960 galt, sein Stipendium für noch ein weiteres Jahr (1961/62) behalte, nachdem er die wichtigsten Dokumente hinsichtlich seiner Arbeit in Island eingesehen hat.

Das Thema, das Herr Einarsson für seine Arbeit gewählt hat, ist heute besonders aktuell in Island, und braucht eine eingehende Untersuchung.

Herrn Einarsson kenne ich persönlich, und ich weiss, dass er ein sehr ordnungsliebender junger Mann und ein gut begabter Schüler ist.

Deswegen möchte ich es sehr empfehlen, dass er das Stipendium bekomme.

Der Minister für Industrie,

Samgöngumála-
ráðuneytið

Reykjavík 12/9 1960.

FRAMMISTADA HJÁLMAARS FINNSSONAR,

Í ÁBURÐARVERKSMIÐJUNNI.

Síðan Hjálmar Finnsson varð framkvæmdarstjóri Áburðarverk-
smiðjunnar hefur hver skyssan hjá honum rekið aðra, svo að verksmiðjan
hefur beðið milljóna tjón að þeim framkvæmdum, sem hann hefur stjórnað.
Er nú svo komið að stjórn verksmiðjunnar hefur orðið að stöðva milljónatuga
framkvæmdir, sem hann hafði undirbúið, til þess að koma í veg fyrir enn
stærri fjáarskaða, og alvarleg hæykslismál.

Skal hér stiklað á örfáum stærstu skyssum og brotum hans, en nánari
frásögn er að finna í fylgiskjölum 1 og 2.

- 1) Árið 1955 beið verksmiðjan upp undir hálfmilljón króna tap vegna
þess að framkvæmdarstjóra láðist að panta húðunarleir fyrir áburð
erlendis, nægilega tímanlega. Án þessa leirs var ekki hægt að framleiða
nothæfan áburð.
- 2) Sama ár beið verksmiðjan enn um hálf milljón króna framleiðslutap
vegna þess að framkvæmdarstjóri vanrækti að panta nýja vél í stað vélar er
eyðilagðist af sprengingu. Vélina var tryggð og tryggingarfélagið hafði boðist
til þess að borga nýja vél. Vélaverkfræðingur verksmiðjunnar hafði
skriflega óskað eftir að ný vél yrði keypt, og Öryggismálastjóri Ríkisins
hafði bannað að nota skemmdu vélina. Samt pantaði Hjálmar ekki vélina fyrr en
3 mánuðum eftir bann Öryggismálastjórans, en þá var mjög í óefni komið
svo að hið mikla tap hlaut af.
- 3) Sama ár gleymdi hann líka að panta þoka undir framleiðsluna tímanlega,
svo enn hlaut verksmiðjan af því fjártjón.
- 4) Árið 1955 gekkst Hjálmar fyrir því, að keypt yrði og reist í Gufunesi
verksmiðja til framleiðslu á húðunarleir fyrir áburð.

Við undirbúning verksmiðjunnar hundsáði hann ráðleggingar vélaverkfræðings
verksmiðjunnar.

Engin tilboð útvegaði hann í verksmiðjuna í heild frá fyrstu hendi.

Hinsvegar keypti hann hana athuganalítið gegnum gervifirmað " Ernst
Reinmuth Kvisthaga 25 ". Notaði hann þar sem lepp þúzkan mann er þá
starfaði hjá verksmiðjunni sem verksmiðjustjóri.

Er verksmiðjan hafði verið byggð og átti að setjast í gang kom í ljós að
hún var með öllu ónothæf og hefur staðið ónothæf til þessa dags.

Vegna þessara vinnuaðferða Hjálmars og bragða hlaut verksmiðjan yfir milljón
króna tap.

5) Svo mikið kapp lagði Hjálmar á að ráða þennan þýzka mann er hann síðar notaði sem lepp við innkaup verksmiðjunnar og í öðrum málum, að hann stakk undir stól umsagnarbréfi, er stjórnin hafði beðið um varðandi tillögur fyrsta verksmiðjustjórans um eftir-mann sinn, en hann var á förum.

Var mælt með vélaverkfræðingi verksmiðjunnar, en varað við að ráða þennan þýzka mann. Mun Hjálmari ekki hafa líkað ábendingin og blekkti því stjórnina svo gróflega að hann laug því að henni á fundi að ekkert bréf hefði verið skrifað. Síðar vitnuðust svik þessi.

6) Hjálmar undirbjó byggingu verksmiðju fyrir blandaðan áburð, er kosta átti marga tugi milljóna króna. Þessum undirbúningi stjórnaði hann á sama hátt og undirbúningum að leirverksmiðjunni. Þar fór hann að öllu með leynimaki og þukri. Fór hann án fenginna heimilda stjórnarinnar til Parísar til viðræðna við fyrirtæki um verksmiðjukaupin. Hann forðaðist að ræða málið við flesta verkfræðinga Áburðarverksmiðjunnar og hundsáði skriflegar tillögur amerísks sérfræðings er hafði verið fenginn hingað gagnert í þessu máli.

Mun Hjálmari hafa tekist að blekkja meirihluta stjórnarinnar til að samþykkja að hefja sem fyrst byggingu þessa stóra mannvirkis.

Er alveg var komið að því að semja um verksmiðjukaupin og hefja framkvæmdir vorið 1959 var verksmiðjustjórninni bent á hversu gjorsamlega óundirbúið verkið var. Fól hún þá verkfræðingum sínum að endurskoða áform Hjálmars.

Kom þá í ljós að Hjálmar hafði einungis aflað tilboðs í verksmiðjuna frá einu einasta fyrirtæki. Er verkfræðingarnir ofluðu samanburðar tilboða hjá öðrum fyrirtækjum kom í ljós að hægt var að fá vélar og tæki í samskonar verksmiðju á 20% lægra verði en fyrirtækið bauð er Hjálmar vildi semja við. En er þetta hafði verið upplýst þá gat allt í einu fyrirtækið sem Hjálmar var með lækkað sig um 4 - 5 milljónir króna. En við athugun verkfræðingana kom einnig í ljós að enginn fjárhagsgrundvöllur var fyrir rekstur verksmiðjanna hér. Var þá málinu bjargað á síðustu stundu, þrátt fyrir kapp Hjálmars á að hefja framkvæmdir.

7) Er byggingaráform Hjálmars um blönduðu áburðarverksmiðjuna höfðu lagnast útaf vorið 1960, hóf hann skyndilega áróður fyrir byggingu í Gufunesi á gríðarstórum geymslum og mannvirkjum til innflutnings á ósekkjuðum erlendum áburði til uppskipunar í Gufunesi og sekkjunar þar. Síðan vildi hann dreifa áburðinum þaðan um landið. Lagði hann fyrir stjórnina á fundi vorið 1960 útreikninga er áttu að sýna mikinn sparnað af þessu nýja fyrirkomulagi.

Með þessa útreikninga sem grundvöll var samið við verkfræðifirma um að teikna geymsluna fyrir lausa áburðinn, og hefur sé undirbúningur kostað verksmiðjuna hundruð þúsunda króna. Enn lagði Hjálmar mikið kapp á að hefja byggingarframkvæmdir. En nú tókst honum ekki að fá stjórnina til þess að samþykkja framkvæmdaráform sín, heldur fól hún verkfræðingum sínum

HONORARY CHAIRMEN:

Benedetto Croce †
 John Deucey †
 Karl Jaspers
 Salvador de Madariago
 Jacques Maritain
 Jayaprakash Narayan
 Reinhold Niebuhr

CONGRESS FOR CULTURAL FREEDOM

Scandinavian Office

17, Islands Brygge . Copenhagen S . Denmark . Phone AStA 3192

EXECUTIVE COMMITTEE:

Denis de Rougemont
 Chairman
 Nicolas Nabokov
 Secretary
 Georges Altman
 Raymond Aron
 Irving Brown
 Nicola Chiaromonte
 Julius Fleischmann
 Sidney Hook
 Mino Masuni
 Malcolm Muggeridge
 Michael Polanyi
 David Rousset
 Luis Alberto Sanchez
 Carlo Schmid
 Bruno Snell
 Ignazio Silone
 Stephen Spender
 Manès Sperber

SECRETARY FOR SCANDINAVIAN AFFAIRS:
 Jørgen Schleimann

Den 27. september 1960

Hr. justitsminister Bjarni M. Benediktsson
 Justitsministeriet
 Reykjavík
 Island

SECRETARY GENERAL:

Nicolas Nabokov

EXECUTIVE SECRETARY:

Michael Josselson

Kære Bjarni,

Jeg burde forlængst have skrevet, først og fremmest for at sige dig tak for dagene i Berlin. Aase og jeg var meget glad for samværet med islandske venner. Vi mindes med særlig glæde aftenen paa "Pfälzer Weinstube". Dér havde Gunnar nær drukket os under bordet!

Men tiden er gaaet meget hurtigere end den burde. Først var der en tiltrængt ferie, saa tilbageflytningen til København, derpaa en tre ugers tur til Congo, og saa saare jeg var vendt hjem derfra, havde jeg arrangementet med det internationale forfatterseminar i København, "Forfatteren og Velfærdsstaten", hvori bl. a. Matthias Johannessen deltog og kom med et godt indlæg. I week-end'en var jeg paany i Paris, hvor jeg blandt andet traf den islandske ambassadør - jeg forstaar, at han skal hjem og være direktør i udenrigsministeriet, og at Henrik Bjørnsson skal til London, og min gamle politiske modstander fra 1956, Kristmann Gudmundsson, nej Kristinn Gudmundsson hed han jo, til Moskva. Saa du faar tilgive, jeg ikke har haft tid til at tage mig af min personlige korrespondance.

Nu maa jeg imidlertid have kontakt med dig saa hurtigt som muligt, for vi er i gang med at realisere en af de ideer, vi drøftede i Berlin, nemlig et afrikansk-skandinavisk samarbejde. Du husker nok, at du spurgte mig - efter bekendtskabet med rektor Davidson Nicol fra universitetet i Freetown, Sierra Leone - hvorfor man ikke i højere grad end tilfældet var arbejdede paa at skabe kontakt mellem de nordiske lande og landene i Afrika og Asien. Det bliver til virkelighed nu, idet Kongressen for kulturel Frihed har lovet at betale administrationsomkostningerne for eet aar for en afro-skandinavisk samarbejdskomité, jeg har foreslaaet oprettet. Jeg har bedt Frode Jakobsen og Eyvind Johnson om at være nordiske medlemmer af den forberedende komité, og jeg vil gerne herved bede dig om ogsaa at gaa ind i den forberedende komité og senere den permanente samarbejdskomité af skandinaver og afrikanere. Jeg har bedt præsidenten i SÉNÉGAL, den store digter leopold Sédar Senghor, som ogsaa er ærespræsident for Kongressen for kulturel Frihed; fagforeningslederen og politikeren Tom MBoya i Kenya, og din bekendte, rektor Davidson Nicol om ligeledes at være medlemmer af den forberedende komité.

Det er hensigten, at komitéen skal publicere en nyhedsbulletin om Afrika i Skandinavien, og en tilsvarende nyhedsbulletin paa engelsk og fransk om Skandinavians interesse i Afrika og tilbud til Afrika paa afrikansk grund. Arrangere udstillinger af afrikansk kunst i Skandinavien, arbejde for udgivelse af afrikansk litteratur etcetc.

International Secretariat: 104, Boulevard Haussmann, Paris (8ème)

Vi vil søge at skaffe midler til, at afrikanere kan studere i Skandinavien, og vi vil oprette et modtagelsescentrum for afrikanere, der besøger Skandinavien, i København. Centret skal samtidig virke som en slags uofficiel informationscentral for Afrika i Skandinavien.

Vi vil søge at koordinere de mange bestræbelser, der i øjeblikket er i gang eller under forberedelse med henblik paa en udvidelse af den nordiske hjælp til udviklingslandene, for saa vidt som den angaar Afrika.

Vi vil søge at sprede kendskab til Afrika i Skandinavien og kendskab til Skandinavien - forstået som de fem nordiske lande - i Afrika. Blandt andet vil vi lave radioudsendelser i de nordiske lande om Afrika og forsøge at placere mere stof om Afrika i dagspressen. Det er et af formaalene med udgivelsen af nyhedsbulletinen. Men vi vil ogsaa optage baand med foredrag om nordiske forhold og erfaringer paa engelsk og fransk til udsendelse af afrikanske radiostationer og til brug af afrikanske kulturelle og oplysningsmæssige institutioner. Vor aktion er begrænset til det kulturelle, oplysningsmæssige og undervisningsmæssige, og det informative felt, men der bliver sandelig ingen mangel paa arbejde alligevel.

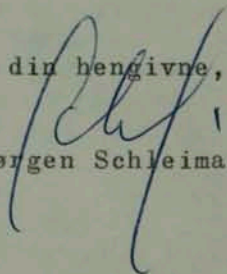
Vi har ogsaa til hensigt selv at udgive en lille skriftrække med pjecer om afrikanske forhold og afrikanske intellektuelle og politiske ledere.

Som et særligt projekt, der kræver støtte udefra og de paagældende nationale myndigheders medvirken, studerer vi i øjeblikket mulighederne for at afholde en afro-skandinavisk bibliotekarkonference i København i foråret 1961 med det formaal at drøfte, hvordan de skandinaviske lande bedst kan hjælpe til med opbyggelsen af et folkebiblioteksvæsen i den nye afrikanske stater, og da navnlig i den fransktalende del af Afrika. Det er saa hensigten senere, om tanken ellers vinder gehør, at starte en nordisk biblioteksaktion i Afrika.

Jeg tror, ideen med en saadan afro-skandinavisk samarbejdskomité vil have din sympati, og jeg haaber meget, vi ogsaa maa regne med din medvirken. Jeg ved, hvor optaget du er, men deltagelse i komiteen vil ikke paaføre dig rent arbejdsmæssige og organisatoriske byrder i det daglige. Du vil blive holdt løbende underrettet om arbejdet, men den daglige indsats vil hvile paa sekretariatet, som jeg skal lede i hvert fald for et aar. Vi vil derimod have brug for fra tid til anden at kunne drage nytte af din erfaring, din indsigt i nordiske problemer og den prestige, det vil være for os at have dit navn knyttet til arbejdet. Din interesse for internationalt samarbejde gør det helt naturligt for os at henvende os til dig, saa jeg beder dig oprigtigt om at sige ja til anmodningen, og om at lade mig vide dit svar saa hurtigt som muligt. Af rent praktiske hensyn er det af betydning for os at komme i gang med arbejdet saa hurtigt som muligt. For mig personligt vil det være en tillidserklæring, om du mener at kunne acceptere anmodningen om at være medlem af samarbejdskomiteen og saaledes være moralsk garant for det arbejde, der vil blive udført under min daglige ledelse. Jeg skal i hvert fald gøre mit bedste til ikke at gøre en saadan tillid til skamme.

De hjerteligste hilsener til dig fra min kone og fra

din hengivne,

Jørgen Schleimann.

P.S. Hvornaar passerer du selv København igen? Det kunde være hyggeligt at ses.

10. september 1960

Hr. forsætisráðherra
Ólafur Thors,
Reykjavík.

Góði vinur,

Ég kynntist um daginn tveimur fulltrúum Ruhr-iðnaðarins í Þýzkalandi, er höfðu mikinn áhuga á að leggja fé í stór-iðnað á Íslandi, og vildu að ég setti þá í samband við hlutað-eigandi stjórnvöld, banka eða aðra aðila á Íslandi. Ég hefi verið að velta því fyrir mér, hvort ég setti að gera nokkuð í þessu máli, eða hvað ég setti að gera, og ákvað loks að skrifa þér. Ég skal reyna að vera stuttur.

Í lok ágústmánaðar var ég í Rúmeníu vegna þjóðhátíðar-dags landsins og til að ræða þar sölu á Faxasíld o.fl. Ég kynntist þar dr. Léon Wiseman frá Düsseldorf, er undanfarin ár hefir haft milligöngu að því er snertir sölu verksmíðja, véla og tækja frá V-Þýzkalandi til Rúmeníu. Hann talar vel rúmensku (þar á meðal ýmsar mállyzkur) og þekkir landið vel, og fræddi mig um margt varðandi iðnað Rúmena. Dr. Wiseman kvaðst aðal-lega vinna fyrir "Hansa Stahl Export" (sem ásamt AEG og öðrum þýzkum stórfyrirtækjum mun tilheyra hinn svo nefndu "Flick-Group").

Dr. Wiseman hafði mikinn áhuga á iðnaðarmöguleikum á Íslandi, - vissi um hina miklu ónotuðu vatnsorku og hvera-orkuna, - og sagði, að fyrirtæki þau, sem hann væri fulltrúi fyrir (hann kvaðst vera tekniskur ráðunautur þeirra), vildu leggja fram fjármagn og tæki (og sérfræðinga) til að koma upp stóriðnaði á Íslandi (fyrir útflutning). Ég tjáði dr. Wiseman, að á Íslandi væri lítil áhugi á því að fá erlent privat-fjármagn inn í landið í stórum stíl, og raunar væri þar mikil andstaða gegn slíku, sem þó færi nú e.t.v. minnkandi. En dr. Wiseman svaraði, að það hlyti að vera unnt að gera samningana í því formi, að Íslendingar teldu sér enga hættu búna af hinu erlenda fjármagni og lagði fast að mér að hafa samband við sig, næst þegar ég færi um Þýzkaland, til að ræða þetta mál nánar.

Ég etlaði með flugvél beint frá Búkarest til Moskva, en þar á milli ganga eingöngu rússneskar flugvélar, og nú vildi svo til að ég frétti um nokkur flugslys, sem orðið hefðu á

rússnesku flugvélunum, er notaðar eru í þessar ferðir, 11-18, (síðan hafa þær allar verið teknar úr umferð), svo að ég ákvað að fara krókaleið til Moskva til að losna við þessar flugvélar. En eina flugferðin frá Búkahest vestur fyrir tjald þessa dagana var Sabena-flug til Köln á laugardegi. Ég ákvað að taka þessa ferð, og gerði dr. Wiseman orð, að ég mundi væntanlega hitta hann í Düsseldorf á sunnudag (ég komst síðan ekki til Moskva fyrr en á þriðjudag).

Ég kom heim til dr. Wiseman á sunnudag, og hafði hann þá náð í mann að nafni Andre Riches, er hann sagði að væri í stjórn ýmsra stórfyrirtækjanna í Ruhr, en væri einnig einn af aðalforstjórunum fyrir "Compagnie General de Telegraphie sans Fils" í París (ég fékk heimilisfang hans bæði í Düsseldorf og París). Mér skildist, að Riches þessi væri ítalskur að þjóðerni. Þeir félagarnir sögðu, að iðjuhöldarnir í Ruhr væru reiðubúnir að koma upp ýmskonar stóriðnaði á Íslandi, og nefndu eftirfarandi möguleika.

Tilbúinn áburður. Þeir höfðu fyrst og fremst í huga stóra calcium-nítratverksmiðju, og sögðu, að sá aðili, sem stæði á bak við slíka ráðagerð væri Chas. Page & Co. Ltd. í London (52 Grosvenor Gardens, London S.W.1). Ég hafði aldrei heyrt það fyrirtæki nefnt, en þeir sögðu, að það gengi næst Imperial Chemical Industries í Bretlandi.

Einnig nefndu þeir, að áburðarverksmiðjuna sem fyrir er á Íslandi (ammonium-nítrat), mætti stækka stórlega með útflutning fyrir augum, eða byggja aðra nýja.

Þeir sögðu, að allskonar aðrar áburðartegundir kæmu til greina, því að eftirspurn eftir tilbúnum áburði færi stöðugt og mundi stöðugt fara vaxandi. - Ég minntist á, að komið hefði til greina á Íslandi að byggja þar litla verksmiðju til framleiðslu á fosfatáburði í sambandi við Gufunesverksmiðjuna, en dr. Wiseman spurði þá, hvort ekki væri einhver ónytjuð fisktegund við Ísland, sem veiða mætti í stórum stíl, því að auðvelt væri að framleiða fosfatáburð úr fiski. Eins varpaði hann fram þeirri spurningu, með hliðsjón af því verðfalli, sem orðið hefir á fiskimjöli og lýsi, hvort ekki væri athugandi að skipta slíkri framleiðslu yfir í áburðarframleiðslu. Ýms kemisk efni mætti sennilega fá sem hliðar-pródukt.

Ég benti á, að við framleiðslu ýmsra áburðartegunda ~~xiii~~ á Íslandi, þyrfti vafalaust að flytja inn hráefni, en þeir sögðu, að slíkt gerði lítið til, - aðalatriðið væri ódýr orka.

Þeir tóku fram, að sér væri ljóst, að hjá ýmsum stórum áburðarframleiðendum í heiminum yrði mikil andstaða gegn því að komið yrði upp stórframleiðslu á áburði á Íslandi, en sögðu, að slíka erfiðleika mætti yfirvinna.

Sement og salt o.fl. Þeir félagar töldu mjög arðvænlegt að stórauka sementsverksmiðjuna með útflutning fyrir augum, eða byggja nýja, og eins ræddu þeir um saltframleiðslu með hverahitanum og framleiðslu annara kemiskra efna við hlið þeirrar framleiðslu. Ýmisleg önnur stóriðja á Íslandi sögðu þeir að kæmi til greina, og auðvelt væri að fá Ruhr-fyrirtækin til að koma slíkum iðnaði upp.

Ég benti í fyrsta lagi á, að þótt mikil vatnsorka væri á Íslandi, þá vantaði raforkuna fyrir stóriðnað, svo að vatnsaflsvikjunum þyrfti að koma upp í sambandi við iðnaðinn. Þeir sögðust hafa gert sér það fyllilega ljóst og reiknuðu með að sömu aðilar kæmu upp raforkuverunum. Ég sagði þeim síðan enn frá þeirri andstöðu, sem væri á Íslandi gegn erlendu fjármagni, en þeir sögðu sem fyrr, að það hlyti að mega búa svo um hnútana, að báðir aðilar teldu sér hag í. Þeir sögðu, að ýms form kæmu til greina, en aðallega höfðu þeir hugsað sér, að þau iðnfyrirtæki, sem komið yrði upp á Íslandi, borguðu sig niður sjálf með eigin framleiðsluvörum. Íslendingar fengju það af framleiðslunni, sem þeir þyrftu á ári hverju til eigin nota, en hitt yrði flutt út, og Íslendingar eignuðust síðan fyrirtækin að fullu eftir visst árábil.

Þeir Wiseman og Riches kváðust vera reiðubúnir að koma til Íslands hvenær sem væri til að kynna sér ástæður og ræða við hlutaðeigandi aðila. - Ég gaf þeim mjög litlar vonir um að ég gæti gert neitt í þessu máli, en lofaði samt að kynna mér þetta nánar og láta þá vita, hvort nokkur ástæða væri til að hugsa um þetta frekar.

Eins og kunnugt er hefir hinn mikli uppgangur v-þýzks þjóðarþúskaðan undanfarin ár leitt til þess, að þýzkt fjármagn leitar nú útrásar og er farið að beinast víða um heim. Í New York Times 6. þ.m. var þessi fyrirsögn: "Problem in Bonn: Too much Money, - Federal Bank Is Offering Premiums to Encourage Investments Abroad", - og svipaðar fyrirsagnir hefir maður oftast séð í seinni tíð. Þetta er sjálfsagt það sem að baki liggur áhuga Ruhrmanna á stóriðnaði á Íslandi.

Ég veit ekki hvaða ráðagerðir eru nú uppi á Íslandi um stóriðnað eða hvað menn hugsa um þau mál, - og þótti því vænt um, ef þú mættir vera að því að senda mér línu og ráðleggja, hvað ég eigi að segja ofangreindum mönnum. - Ég viðurkenni, að ég veit sáralítið um þessa tvo menn, - en ef til kæmi, mætti alltaf fá um þá upplýsingar gegnum bankasambönd.

Hvaða leið sem verður farin, trúi ég ekki öðru en rétt sé að stefna að því að koma upp öðrum stóriðnaði á Íslandi en fiskmetisframleiðslu. En hvort réttur tími er til að nota nú hið þýzka fjármagn, sem stendur til boða, veit ég ekki.

Auk framangreinds minntust þeir Wiseman og Riches á ýmislegt annað: t.d. sögðu þeir, að ef Íslendingar vildu koma upp sjónvarpi í landinu, yrði auðvelt að fá til þess aðstoð með góðum kjörum í Þýzkalandi, - og eins minntust þeir á hótélrekstur til þess að draga túrista að landinu. Þeir höfðu þá í huga góð hótél uppi í fjöllum, er rekin væru sumar og vetur, t.d. nálægt hverum, þar sem e.t.v. mætti samtímis koma upp hveralsökningum. Þeir héldu, að auðvelt væri að fá fjármagn í Þýzkalandi til að koma slíkum rekstri á fót, og buðu aðstoð sína.

Sign. Pétur Thorsdóttir

Arms. Sverdrup

1. april

ISLANDS GENERALKONSULAT

4.2.1960 - EJ/GK

HELSINGFORS

KAISANIEMIGATAN 13 A

Hauptpost

Justitieminister och Fru
Bjarni Benediktsson
Reykjavik
Island

Kära vänner,

Jag hoppas Ni må gott trots vintern och vindarna som nu säkert är lika bistra i Reykjavik som i Helsinki, och att Bjarni är tillfreds med det arbete som han nu får utföra till Islands fromma.

Anledningen till detta brev är att min mångårige vän justitiekansler Olavi Honka och hans fru Aline ämnar resa till Island till juristkongressen som försiggår i Reykjavik under tiden 9 - 16 augusti. De äro nu ängsliga för att det blir svårt att erhålla bostad på hotell för alla de finnar som eventuellt önskar deltaga i kongressen. Man har hört att Island måste reducera antalet deltagare från de olika länderna på grund av bostadsfrågan.

För tillfället känner man inte till, huru många som ämnar deltaga från Finland, men detta kommer snart till kommitténs kännedom. Herr Honka önskade dock att jag genom mina förbindelser i Island skulle göra en förfrågan, huruvida någonting kan göras för att inkvartera finnar hos juristkolleger eller andra finlandsvänner i Reykjavik. Självfallet äro de finska deltagarna villiga att ersätta besväret och utgifterna, som de sålunda skulle förorsaka de isländska värdarna.

Vore tacksam om jag kunde få höra Bjarnis åsikt i frågan med det snaraste.

Med hjärtligaste hälsningar från oss båda till Eder och barnen förblir jag

Eder tillgivne vän

Eirikur

Pétur Eggerz
Gesandtir

30 okt.1960.

Bad Godesberg
Körnerstraße 5

Met Kriston
Birgini

Góði vinur,

Ég þakka bréf þitt dags 20/10.

Það kom til mín í heimsókn nýverið Krati, sem sagði mér þessar fréttir án þess að ég bæði hann um það. Hann sagði að Kristinn hefði verið búinn að ráðstafa svo þjonustunni þegar hann fór að Guðmundur hefði ekki geta flutt neinn mann til fyr en nú. Og til þess að koma þessum ~~fræm~~ tilfærzlum um kring hefði þurft að kippa einum sendiherra út úr umferð. Lengi hefði það verið vafamál hver ~~yfi~~ fyrir valinu. En svo hefðu örlög *Helga* ráðist í Genf, og hann verið kosinn til þessa hlutskiptis.

Það hefur sem sé ekki verið auðvelt að koma þeim mönnum sem Alþýðuflokkurinn bar fyrir brjosti í embættin, en nú hefur það tekist.

Þegar ég kom út hingað 1956 brennandi af áhuga fyrir því að með okkur Helga mætti takast góðsamvinna, þá brá mér í brún þegar að ég komst að raun um að Helgi og Hannes gátu ekki talað saman illindalaust. Þetta fannst mér ekki spá góðu. Eysteinn vildi koma Hannesi til London, en utanrikisráðherra benti á að ekki vær þar þörf aukinna starfskrafta. Þeim leik lauk svo að utr. sagði að sér væri þá sama, ef fjarmalráðherra vildi borga kostnaðinn. Hannes fór til London í ársbyrjun 1957.

Ég móttók í fyrradag bréf frá Henriki sem hefur verið lengi á leiðinni því það er dags 17/10. Brefið er langt og kemur víða við. Hann bendir mér á að hann hafi sérstaklega borið hag minn fyrir brjosti. Bendir á stuðning við mig í veikindum og ännur góðverk sem á mér hafi verið unnin..

Til hr. alþm. Birgis Kjaran,

Rvk.

Síðan skýrir hann út fyrir mér tilfærzlurnar, sem hann segir að hafi allar verið gerðar í samráði við ríkisstjórnina og þar haf hann engu um ráðið.

Um okkar mál segir hann þetta orðrétt:

"Mér finnst sjálfsagt að þú gefir ráðuneytinu raunhæfar ábendingar um þær ~~ábendingar~~ leiðir, sem þú telur sjalfur vera á að gera starf þitt algerlega sjálfstætt, þannig að það heyri undir ráðuneytið".-

Til þess að fara eftir þessari ábendingu ráðuneytisstjórnans og til þess að fullnægja þessu formskilyrði, þá hef ég skrifað utanríkisráðherra bréf dags 29/10. Ég segist skrifa honum bréfið samkvæmt ábendingu ráðuneytisstj., og hafi ég í huga 4 tillögur sem mættu verða til þess að gera starf mitt sjálfstætt, en þessar hugmyndir séu miðaðar við það að búið sé að ráðstafa ráðuneytisstjórnastarfinu og ekkert sendiherrastarf sé laust. (Sjá bréf mitt til þín dags 6/10). En miðað við það hversu ríka áherzlu núverandi ríkisstjórn leggi á sparnað, þá muni ég aðeins setja eina af þessum tillögum fram, og þá sem minnstann kostnað hafi í för með sér, og sem væddi minnstu raski. Tillagan sé svona:

"Utanríkisráðuneytið skipi P.E. fulltrúa sinn hjá Sameiginlega Markaðnum, EWG, í Brüssel, og feli honum jafnframt að rannsaka hver áhrif S.M. hefur á afurðasölu Íslands. Starfi þessu verði látið fylgja viðeigandi starfsheiti og hæfileg launagreiðsla.

P.E. gegni eftir sem áður sömu störfum sem hann sinnir nú, að svo miklu leyti sem honum vinnst tími til þess. -"

Vík ég þá aftur að mínu máli og kemur mér nú það í hug ef svo fer að ekki er hægt að koma þessu í gegn með góðu hvort þá megi ekki semja þannig, að ef þeir gefi einhverja viðeigandi lausn á þessu máli, þá geri Sjálfstæðisflokkurinn eitthvað fyrir þá á móti,

Fari hinsvegar svo að engir samningar náist við Guðmund, þá langar mig að biðja þig að athuga hvort Sjálfstæðisflokkurinn geti boðið mér einhverja stöðu heima. Ef slík staða væri á ~~la~~gasviðinu þá gæti ég tekið Doktorsprof hér á einu ári í einhverri fræðigreini, ef slíkt væri talið til ávinnings. Hinsvegar myndi ég ekki nenna að leggja hart að mér við nám nema

3.

að ég ætti eitthvað víst þegar námi lykur. Hinu er svo ekki að leynd, að það myndi ekki sársaukalaust að kveðja þjónustuna eftir 20 ár, og þegar svona litlu munar að hægt sé að koma hlutunum í lag.